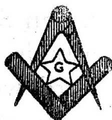
No. 6 **GEHEIM** JUNI 1933

OFFICIEEL BULLETIN

VAN DE I.·. O.·. G.·. V.·. M.·. "LE DROIT HUMAIN" IN NEDERLAND
ONDER HET BEHEER VAN DEN SUP.·.·. CONS.·.·. UNIV.·.·. MIXTE.

Redactie-Adres:
A. P. VAN MEERWIJK-VERDONCK
Oosterduinweg 250
AERDENHOUT

Administratie-Adres:
. . . .
. . . .
. . . .

HOOFDREDACTIE: NAT.·.·. RAAD DER I.·. O.·. G.·. V.·. M.·.

OFFICIEEL.

Door het Sup.·.·. Cons.·.·. is als nadere omschrijving van de verleende macht aan de Vertegenwoordigers in de Federaties, het volgende bepaald in zijn laatste zitting, t. w.:

1. De Vertegenwoordiger van den Sup.·.·. Cons.·.·. is de schakel tusschen den Sup.·.·. Cons.·.·. en de Federatie, waarvan hij de Groot Commandeur is, benevens de nationale instellingen van die Federatie.
2. De duur van deze ambten wordt door den Sup.·.·. Cons.·.·. bepaald, die zich het recht voorbehoudt om hem van zijn opdracht te ontheffen, indien noodig of wenschelijk, na ingewonnen raad van de hoogste in rang der instellingen van de Federatie. Onmiddellijk na afloop van den ambtstijd van den vertegenwoordiger kan voor éénmaal herbenoeming volgen voor een nieuw tijdperk.
3. De Vertegenwoordiger is de hoogste autoriteit van de Orde in de Federatie. Hij bezit de meest uitgebreide maçonnieke volmachten binnen de grenzen door de Internationale Constitutie gesteld. Alle Vrijmetselaren, Werkplaatsen en nationale instellingen zijn hem gehoorzaamheid verschuldigd; niettemin hebben deze het recht van beroep op zijn beslissingen bij den Sup.·.·. Cons.·.·.
4. De Vertegenwoordiger kan rechtens medearbeiden in alle bijeenkomsten van de nationale besturende lichamen, waarin hij een

raadgevende stem heeft. Een afschrift der notulen van zoodanige bijeenkomsten dient hem steeds te worden afgegeven.

5. Hij heeft het recht van voorzitten van alle Werkplaatsen indien hij dit wenscht. Hij kan graden verleenen in overeenstemming met paragraaf 4 van Art. XI van de Internationale Constitutie van 1927.
6. De Vertegenwoordiger van den Sup.·.·. Cons.·.·. kan zijn macht niet overdragen zonder bijzondere machtiging van den Sup.·.·. Cons.·.·. Indien hij verhinderd wordt om gedurende meer dan 3 maanden zijn plichten te vervullen op regelmatige wijze, dan moet hij den Sup.·.·. Cons.·.·. daarvan mededeeling doen en de maatregelen voorstellen die hij dienstig vindt om alle oponthoud van het werk in de Federatie te voorkomen.
7. Aan den Sup.·.·. Cons.·.·. legt hij, met zijn toegelicht advies, alle aanvragen voor Charters voor die bij hem inkomen.
8. Hij leidt de administratie van de Federatie in overeenstemming met de instellingen daarvoor aangewezen door de Nationale Reglementen. Hij waakt over de nakoming van de Internationale Constitutie en de toepassing der reglementen van de Federatie. Hij heeft vrijen toegang tot alle archieven der Werkplaatsen en der nationale instellingen en kan afschrift verlangen van elke notulen en elk stuk, dat hij meent noodig te hebben.
9. Hij stuurt jaarlijks een rapport in aan den Sup.·.·. Cons.·.·. over het werk in de Federatie, een lijst van werkende Loges, hunne adressen, den naam van den V.·.·. M.·.·., het aantal leden die werkzaam zijn en welke ontslag namen.
10. In spoedgevallen heeft hij het recht om ontheffingen te verleenen teneinde in gevallen van Inw.·. of Verh.·. v.·. L.·. oponthoud te voorkomen veroorzaakt door de nationale reglementen.

Het is wenschelijk gebleken een kleine wijziging te brengen in het bepaalde bij Art. 83, (blz. 55) van ons Nationaal Reglement, voor zoover de 1ste Diaken bijzonderlijk daarbij staat genoemd als belast met het bewaren der Archiefstukken. Voortaan zij bepaald, dat van Art. 83 de alinea 5—9 vervallen zijn en dat daartegenover van Art. 81, (van den Secretaris en zijn plaatsvervanger), de alinea 12 en 13 respectievelijk de nummers 11 en 12 dragen (al. 11 was uitgevallen), dat al. 13 dan zal luiden: „*De Secretaris is de Bewaarder der Archieven; hij kan in overleg met den Raad van Beheer*

der Loge zich doen bijstaan door den 1sten Diaken", terwijl de voormalige alinea 6—9 van Art. 83, toegevoegd worden aan Art. 81 onder de nummers 14, 15, 16 en 17.

In Memoriam.

Tot haar groot leedwezen geeft de A.·. L.·. No. 708 "Plato" in het O.·. Zaandam bericht, dat na een kort ziekbed haar beminde Eerevoorzitter de Z.·.·. V.·.·. Br.·. A. P. Kraayeveld het E.·. O.·. is ingegaan. Medeoprichter van de L.·. Plato en gedurende de meeste jaren van haar bestaan Vz.·. M.·., behoorde Br.·. Kraayeveld bij zijn Loge en de Loge bij Br.·. Kraayeveld. Een waarachtig, liefdevol en medelevend broeder, een uitmuntend, krachtig en rechtvaardig voorzitter, een heilig, vroom en toegewijd inwijder — en, na zijn retraite, een altijd tot helpen bereid eerevoorzitter, ziedaar in het kort, wat wij in Br.·. Kraayeveld verliezen! Onze lieve Zr.·. Kraayeveld, zijn stille, krachtige steun en hulp, zij overtuigd van onze innige sympathie. Wat wij U beiden te danken hebben, is niet in woorden te zeggen. Moge de vrede, Br.·. Kraayeveld, die gij zoo velen onzer zoo vaak geschonken hebt, thans blijvend Uw deel zijn! In onze harten blijft de herinnering aan een eerlijk, groot en vroom mensch.

In Memoriam.

Hiermede vervullen wij den droevigen plicht, aan onze Zrs.·. en Brs.·. mede te deelen, dat ons medelid, Zr.·. Jansje Verboom, den 8sten Juni j.l. het E.O. is ingegaan.

Zij was een ziel met een sterk innerlijk leven, doch was helaas verhinderd dit tenvolle te kunnen uitdragen door zware ziekten die haar lichaam langzaam sloopten.

Sedert 10 Nov. 1927 was zij lid onzer Orde, doch slechts enkele jaren was het haar vergund geregeld aan onzen arbeid te mogen deelnemen.

Per 2 April 1931 werd zij opgenomen in de Gezellengraad, en op een van hare laatste bezoeken aan onzen Tempel leverde zij een bouwstuk op dat de Pelgrimstocht des menschen behandelde zooals zij die meende te zien, waaruit een sterke liefde sprak voor ons werk, en een hooge waardeering voor de inwijdingsplechtigheden.

Tijdens haar ziekte was de voornaamste lectuur de maçonnieke, en haar Maç.·. Zrs.·. en Brs.·. waren de voornaamsten, die in haar hart leefden.

Zr∴ Verboom, gij die thans over zijt gegaan naar het E.O., Vrede vergezelle U op Uw verderen pelgrimstocht; gij zijt en blijft een schakel in de Broederketen die het Al omvat, en waarvan de eerste en de laatste rusten in de handen van den O. B. d. H.!

DE HOOFDOFFICIEREN VAN DE
ACHTB: LOGE GEORGES MARTIN No. 91
IN HET O. VAN 's-GRAVENHAGE.

In Memoriam Zr∴ Verboom.

Nu is hij dan gekomen.
Hij nam U bij de hand,
Die stille bleeke bode
Uit 't verre Vaderland.

Zijn naderende schreden
Hebben de pijn gesust.
Hij bracht een groote vrede,
En eindelijke rust.

De ziel, van 't strijden moede
Is nu zoo rustig daar.
Zoo veilig in de hoede,
Van 't breede vleug'lenpaar.

Ons zal het weten troosten,
Dat hij, de stille Dood,
U voert naar 't Eeuw'ge Oosten
Naar 't blijde morgenrood.

TIPPY JONKER-VERBRUGH.

Zomer St. Jan's feest.

Er zijn van die hoogtepunten in ons leven, waarin uiterlijk gebeuren, omgeving, zekere natuurfeiten, zóó volkomen in overeenstemming zijn met onze diepste geestelijke verlangens, dat wij heel vaag gaan beseffen "dit gelijkt nu op de harmonie des hemels".

Dat kan inderdaad het geval zijn als wij in ons medeleven met de natuur zekere gebeurtenissen herdenken, die in hun uiterlijk gewaad een geestelijk proces aanduiden, dat in zijn aller-innerlijkste kern ook een ervaring van ons zelf kan zijn.

Zulk een gebeurtenis is de zomerzonnewende, en zij, die werkelijk nog zoo rijk zijn dat zij zich kunnen verheugen in datgene wat het verre voorgeslacht ons heeft nagelaten, n.l. het medeleven met de natuur, door daarin de uiting te zien van zelfbewuste krachten die ook het menschelijk lot leiden, kunnen deze bewering door eigen ervaring bevestigen, zij het ook, dat onze opvatting van het ongeziene verband der dingen, een gansch andere is.

Elk menschenras, van welken streek der aardbodem het ook afkomstig is, heeft zijn overleveringen die heenwijzen naar dien eenen Oorsprong der dingen waarvan een christenapostel getuigde toen hij schreef: "In Hem leven wij, bewegen wij en zijn wij". Deze Goddelijke oorsprong heeft zich, behalve in den mensch zelve, zóó in de natuur geopenbaard, dat wij in haar wetten, perioden van regelmaat, orde en rhytme, den aard mogen zien van het Godd. wezen zelf, en wel zoodanig, dat "Godheid" ook wel "Wet" kan worden genoemd, en vice versa.

Helaas zijn er slechts weinigen in onze dagen, die dat medeleven met de natuur zoeken en in dat opzicht zijn wij er eigenlijk minder aan toe dan de veel eenvoudiger menschheid van het verleden, voor wien deze ervaring het hoogtepunt van hun persoonlijk leven was.

In onzen tijd, waarin alles, wat wij bezitten aan capaciteiten slechts geconcentreerd is op wat de vijf zintuigen ons toonen, en alleen dienstbaar gemaakt aan stoffelijke belangen, luistert men niet meer naar de verre echo uit het verleden, die wij in een gewijde schrift vinden weergegeven met de woorden: "de mensch verstond de Stem van God in den wind des daags".

Dankbaar mogen wij daarom zijn, ons opgenomen te zien in een organisatie, welks kern juist wijst op een altijddurend verband met alles wat ooit heeft bestaan, dat heden nog is en in de toekomst immer zal zijn; wij bedoelen de keten van Zrs.·. en Brs.·., waarvan de eerste en de laatste schakel rusten in de handen van den O. B. d. H.

Zulk een organisatie, zooals onze Orde van Vrijmetselaren, heeft de oorspronkelijke natuur-religie nog zuiver bewaard; hier is nog geen verwarring tusschen natuurgebeuren, mythische voorstellingen daarvan, en kristallisatie dezer laatste tot z.g. historische persoonlijkheden, want als zoodanig kunnen wij de vermaterialiseering en het neerhalen van al wat onpersoonlijk is, gerust aanduiden.

Wie herkent in de heiligenvereering op 24 Juni, als Johannes den

Dooper herdacht wordt, nog een voortzetting van het Baldersfeest bij onze voorvaderen de Germanen? En wat zijn nog de kenteekenen die heenwijzen op het feit, dat de zonnewende hiermede gevierd werd?

Min of meer ter verschooning van de gewoonte der oudste christenen, alles wat er bestond in het geestelijk leven van vroegere volkeren te verkerstenen wijzen wij er op, dat ook in vóór-christelijke religies de natuurfeiten reeds waren verdoezeld en vereenzelvigd met hunne mythische omkleedsels, deze laatste veelal domineerend waren in de voorstellingen der oude volkeren, terwijl ook hen reeds de ware beteekenis dikwijls geheel ontging.

Een der onschatbare voordeelen van de studie der Symboliek is, dat wij achter alles wat bestaat en vorm heeft, de openbaring zien van een idee, een geestelijk principe, waarvan de vorm a. h. w. de belichaming is.

Dit zien wij niet alleen in de voortbrengselen van het menschelijk vernuft, doch ook in de natuur, en zelfs daar in de eerste plaats. Elk ding, elke plant, elk dier, is een symbool, en vertegenwoordigt een geestelijke essence, een idee, doch de mensch bevat alle ideeën die wij alom vertegenwoordigd vinden tezamen, in éénen bundel vereenigd; hij is wel de meest onbegrijpelijke sphinx van alles dat bestaat, de grootst mogelijke vermenging van Godd. en dierlijke eigenschappen, die de oudheid zoo volledig heeft weergegeven in de sphinxfiguur met het hoofd van den mensch, vleugels van een arend, en andere lichaamsgedeelten van leeuw en stier.

Maar het hoofd is het belangrijkste lichaamsdeel, en dat vertegenwoordigt het hoogste, wat wij in de natuur geopenbaard zien, de Geest. Daarom is het van onschatbaar voordeel voor den mensch, als hij zoowel in zich zelven, als daarbuiten, de werking ziet van één Stuwkracht, die "met kracht en toch met zachtheid alle dingen ordent", zooals het in het B. d. H. K. zoo schoon is aangeduid.

Door alle eeuwen heen, bewust of onbewust, heeft de menschheid van het noordelijk halfrond onzer planeet het zomergebeuren herdacht, het feit, dat de zon haar hoogste punt bereikte, en vanaf dien dag weer achteruitliep. Wederom was een mijlpaal bereikt, een cyclus afgesloten, en natuur en mensch beiden, hebben hun aandacht op het uiterlijk kleed der openbaring geconcentreerd, werken aan den opbouw en uitbouw der vormen, waarin het leven zich gebonden heeft. Het is de oorspronkelijke kracht, die zich thans in het aspect van schoonheid openbaart, zoowel in kleur als vormenpracht, en die de vruchtzetting van straks mogelijk maakt.

Kan het anders, dat de mensch des zomers meer door het uiterlijke geboeid wordt, als des winters, waar alles dor en dood schijnt, en dat hij thans, meer als in het koude tijdperk des jaars, verleid wordt, te gaan vertoeven in de tuinen van het zinneleven?

En toch, als wij onzen tempelarbeid beëindigen dan is dit, omdat er geconstateerd wordt: "volle middernacht nadert". De beteekenis dezer woorden valt des te meer op als zij uitgesproken worden op het St. Jan's feest per 24 Juni, wat tevens de sluiting van ons werkseizoen beteekent. En als dan alles buiten ons, de ontplooiïng van het leven doet zien, en de natuur hoogtij viert, klinkt het zoo heel ernstig en belangwekkend "het Licht schijnt zelfs in de diepste duisternis".

Hier, treedt wel heel sterk de lichtsymboliek naar voren, die evenals de bouwsymboliek, een der belangrijkste pijlers is, waarop de Vrijmetselarij als Orde, steunt; en wel in de beteekenis van het stoff.·. licht, als symbool der geestelijke duisternis.

Hoe velen zijn er niet, die zich des winters dichter bij hun geestelijk tehuis voelen en juist in het voorjaar, bij het ontluiken der natuur, zich van het innerlijk vervreemd wanen en de poorten tot het geestelijke moeilijker vinden.

Maar wij hebben ook geleerd, dat in de profane wereld ons arbeidsveld ligt, en dat juist deze profane wereld den tempel van K. S. tot symboliek heeft, waaraan het onze plicht is mede te werken tot verheerlijking van den O. B. d. H., en tot volmaking der menschheid.

Zoo is het zomer St. Jan's feest voor vrijmetselaren het symbool van het beëindigen eener periode van werkzaamheid op innerlijk gebied, en thans moeten wij het koren dat verzameld is uitdragen in de buitenwereld, daar, waar wij somwijlen het verband met de innerlijke wereld niet meer kunnen gewaarworden.

Maar de ritueele plechtigheid op het St. Jan s feest herinnert ons er aan, dat het verzamelde eerst dàn vruchten kan dragen, als het geofferd wordt op het altaar der menschheid. Daarom offeren wij daar het beste dat wij hebben, voorgesteld door koren en wijn, als symbolen van ons stoff.·. en geestelijk bezit.

Doch alvorens de offering kan plaatshebben, moet eerst het vuur ontstoken worden, als voorstelling van het scheppend vuur dat zich in het heelal openbaart en dat gecentraliseerd gedacht wordt in de zon. Dan wordt de rol verbrand die ons verleden voorstelt, ons verleden met al zijn misslagen en teleurstellingen, maar ook met

zijn pogingen en inspanningen, terwijl de vrucht daarvan blijvende is als een ziele-eigenschap die aan de toekomst wordt doorgegeven.

Hoe is het verbranden van de rol tevens een zinnebeeld van de vergankelijkheid; hoe wordt het "heden", opgenomen door het "verleden", plaatsmakende voor de "toekomst", die de zaden overneemt en gelegenheid zal geven tot verdere vermenigvuldiging, honderd en duizendvoud.

Zoo staan wij per 24 Juni op den drempel van het heden, en blikken vóór en achterwaarts.

Op die wijze heeft het religieus besef in de Romeinsche oudheid dit feit voorgesteld als de god met de twee aangezichten, het eene oud, het andere jeugdig, het verleden en de toekomst, en gewapend met een sleutel, sluit hij het oude tijdperk af en opent het nieuwe; zooals bekend is de maand Januari nog naar hem genoemd.

Deze figuur is bij het opkomen der kerkelijke christenheid overgegaan in die van Johannes de Dooper, de voorlooper van den Christus, doch ook ten deele in Petrus, de opvolger van deze laatste, dragende de sleutels van hemel en hel (eigenlijk van zomer en winter).

Beiden zijn een naieve voorstelling van de twee zonneperioden; Johannes verbeeldt het tijdperk van 24 Juni tot 24 December, en zoo bezien krijgt zijn uitspraak een kosmische beteekenis als hij zegt: "Hij moet wassen en ik minder worden", d.w.z. de zon die hijzelf voorstelt toont ons het korter worden der dagen, maar Christus is het symbool van het licht dat de duisternis overwint in het eerste halfjaar.

Johannes doopte met water, doch die na hem komt zal met het vuur van den H. Geest doopen, d.w.z. het uiterlijke moet eerst gereinigd worden en opgebouwd, aleer het nieuwe Christuskind, het nieuwe zonnekind, in ons geboren kan worden. Doch als de opbouw voltooid is, moet het stoff.'. zich offeren aan het geestelijke; evenals Johannes moet het onthoofd worden, zoodat de oude, natuurlijke mensch niet meer leeft, doch het nieuwe dat in hem geboorte nam.

Maar wij weten, dat het altijd dezelfde zon is die ons beschijnt, en dat alleen onze positie ten opzichte van de groote lichtbron deze veranderingen veroorzaakt. Zoo is het ook in onze geestelijke ontwikkeling; eerst wordt van buitenaf gewerkt, de vorm opgebouwd, het huis voltooid, harmonie geschapen tusschen verstand en gemoed, verstand en ziel. Als dan het huwelijk tusschen deze

twee polen van ons bestaan voltrokken is, en Maria (de ziel) zich verbonden weet met Joseph (het intellect) kan het Christuskindje geboren worden.

Maar dan beseffen wij, dat al ons pogen om tot die vereeniging te geraken, omdat wij het nieuwe en hoogere in ons kunnen opnemen. reeds een werking was vanuit dezelfde bron, en dat al ons willen en worstelen naar het licht, in waarheid een streving is van den Godd.·. geest die in menschelijken vorm gestalte wil aannemen. Evenals bij het vallen der bladeren de knoppen voor het volgende jaar reeds gezien worden, zoo zien wij ook in de menschen door den dunnen sluier van eigenschappen en talenten die wij bezitten, het hoogere en geestelijke doorschemeren.

En hoe stug de bast ook lijkt bij uiterlijke beschouwing indien wij met onze verbeelding vanuit het binnenste der knop, naar buiten zien, dan is de ruwe bast een beschermend omhulsel voor het teere kindje dat omhuld wordt, dat zoowel de stralen der zon als de felle vrieswind, nog niet kan doorstaan.

Bezien wij zoo ook onze medemenschen, beseffende, dat wij in al hun handelingen hetzij aangenaam of onaangenaam voor anderen, het worstelen moeten zien van den innerlijken God, die zijn bevrijding en openbaring in tijd en ruimte, bewerkt.

Zrs.·. en Brs.·., naar die vrijheid streeft de geest in ons allen, en als vrije metselaren, als dienaren van den O. B. d. H., werken wij daaraan mede, opdat eens aan ons zal worden verwerkelijkt de uitspraak van den volmaakten Meester, de Christus: "*Staat er niet in uwe wet geschreven: gij zijt Goden?*" Z. m. h. z.! R. v. S.

Oosten van 's Gravenhage. Zomer St. Jan. 1933.

De toekomst der Vrijmetselarij.

Het artikel onder bovenstaanden titel in het vorige bulletin behandelde een onderwerp, dat, het is begrijpelijk, veler gedachten bezig hield. Van verschillende zijden werd instemming betuigd en daarbij werd vooral onderstreept, dat, zooals gezegd was, in de eerste plaats getracht moest worden, de Vrijmetselarij vrij te houden van allerlei invloeden, politieke zoowel als godsdienstige. De Orde moet zich uitsluitend bepalen tot het zuivere maçonnieke werk: de innerlijke ontplooiing harer leden. Al het overige, wat men veelal beschouwt als behoorende tot de Vrijmetselarij, bestaat uit toevoegingen, met de maçonnieke verbonden, omdat men de kern der zaak niet meer begreep. Vandaar ook, dat al die begrippen, die men onder den verzamelnaam "Vrijmetselarij" tot een geheel denkt te kunnen vereenigen, in alle landen verschillen en in den loop der tijden wisselen. Het eenige wat blijft is de Vrijmetselarij als inwijdingslichaam.

Van enkelen kwamen eenige opmerkingen binnen, die op sommige punten van het behandelde afweken. Wij laten hier eerst volgen een stuk, dat de redactie ontving.

Bij voorbaat overwonnen.

Het was te voorzien, dat de beslissing der loges in Duitschland eenig verklaren der Vrijm.·. in Nederland noodzakelijk zou doen worden. Het bouwst.·. van Br.·. F. E. F. in ons Mei-Bulletin zal vermoedelijk wel de meening van den N.·.·. R.·.·. weergeven. Ik heb aan de beslissing der Duitsche loges niet die waarde gehecht, welke de profane wereld er aan zou toekennen. Voor het Nationaal-Socialisme in Duitschland is niets veilig. Dat onze Bb.·. en Zz.·. in Duitschland hun maç.·. bezittingen hebben beveiligd tegen het alles vretend Nationaal-Socialisme is hun niet euvel te duiden. De maç.·. beweging is wel eens eerder onzichtbaar van de buitenwereld werkzaam gebleven. Onze eerbied voor "de wetten des lands" kan ons ons maç.·. inzicht niet doen prijsgeven. Een eervolle terugtocht, waardoor uit handen van profanen wordt gehouden wat niet in hun handen behoort en daarin ook niet veilig is, kan uit tactische overwegingen geboden zijn. Dat zulke kwesties opgelost moeten worden naar gelang van omstandigheden, zal ieder onzer begrijpen.

De socialisten beweren te strijden voor de verwezenlijking van het socialisme. De Nationaal-Socialisten en Fascisten werpen suggestief als een lichtbundel den zege van hun strijd vooruit. Hun

overwinnen stellen zij voor als slechts een kwestie van tijd. De socialisten roepen door hun strijd verzet tegen hun slagen op. De Nationaal-Socialisten en Fascisten veroorzaken een stemming, van zich bij voorbaat door hen overwonnen weten.

Dit komt wel zeer sterk tot uitdrukking in het bouwst.·. van Br.·. F. E. F.

Zeer terecht wijst hij er op, dat het succes van het Nationaal-Socialisme en Fascisme een beeld van dezen tijd is en niet tot Italië en Duitschland beperkt gezien mag worden. Trouwens de kiemen hiervan zijn reeds in alle staten vrij krachtig aanwezig. Geen regeering van een staat die het kan stellen zonder ongelimiteerde volmachten. De democratie hangt reeds overal aan den galg.

Voor Maçons is de vrijheid van geestelijke uitleving onaantastbaar. Wij beperken het werken in de loges tot het zuiver maçonnieke, doch deze beperking houdt geen belemmering van geestelijk vrij uitleven in. Ten onrechte concludeert Br.·. F. E. F.: "Men heeft ook in den fascistischen staat de vrijheid om zich te ontplooien, zooals men wil, te denken wat men wil, te handelen zooals men wil, mits dat handelen (en dan ook dat handelen alleen) niet tegen het algemeen belang ingaat. Met andere woorden, men mag de vrijheid niet vóór het individueel belang ten koste van anderen misbruiken. Ook dit vrijheidsbegrip is geheel met het maçonnieke "dienst-begrip" in overeenstemming. Ook op dezen grond is er dus geen reden voor de vijandige houding, die tegen de vrijmetselarij wordt aangenomen".

Zulk een vrijheid wordt ook in Rusland, en in elken staat erkent. Het is echter onbegrijpelijk, dat iemand op grond hiervan en gezien de practijk nog van mogelijkheid tot vrije geestelijke ontplooiing kan spreken. Slechts een Fascist, een Nationaal-Socialist, een Bolsjewist onderschrijft dit, mits hij zelf aan de macht is.

Br.·. F. E. F., die terecht waarschuwt tegen het zich in slaap sussen, omdat geen gevaar dreigt.

Wij hebben reëel de feiten onder de oogen te zien en mogen vooral niets verbloemen. De menschheid is op internationaal samenwerken aangewezen. Onze Orde heeft dit goed ingezien door internationaal te zijn. Wordt ons maçonniek werken bemoeilijkt of onmogelijk gemaakt, dan moeten wij terugwijken en onze wegen zoeken tot voortgang van ons werken.

Elk onderdrukken van geestelijk vrij uitleven veroorzaakt ondergrondsch werk, omdat de geest zich niet binden laat.

Wij willen niet werken bij de gratie van welk mensch ook.

In elk nationalisme ligt egoisme besloten. Wie het belang der menschheid dienen wil, moet zich op internationaal standpunt plaatsen. En juist, als men het nationalisme opdringt, past daartegenover alléén internationalisme. Dit prijsgeven beteekent, afstand doen van het belang der menschheid, buigen voor de meest bekrompen ideeën. Voor ons, als maçons, staat geen nationaal belang op het spel. Voor maçons, als mensch wel. Als maçons moet ons streven er op zijn gericht, welke belemmeringen en verhinderingen men aan ons werk in den weg legt, internationaal tòch verbonden, en tòch werkzaam te blijven. Dat men dáárvoor nu reeds wegen zoekt, zou alleszins te verklaren zijn. Niet voor, hoe wij zouden mogen werken. De maçonnieke idee bepaalt dat voor ons en niemand anders.

J. CHR. HAGELEN.

Wij zouden hierop eenige toelichtingen willen geven.

In de eerste plaats is het ons niet duidelijk, op welken grond Br∴ Hagelen concludeert, dat in het bedoelde stuk de meening van den N∴ R∴ wordt weergegeven. Het was niet onder "officieel" opgenomen en de onderteekening geschiedde met initialen, zonder vermelding van eenige functie. Ten overvloede zij echter nog vermeld, dat het stuk uitsluitend voor rekening van den schrijver komt en dat het onderwerp zelf in den N∴ R∴ niet besproken is, zoodat er geen "meening van den N∴ R∴" over bestaat. En zelfs als deze bestond zou zij uitsluitend een persoonlijke meening zijn, die noch de Orde, noch de leden op eenige wijze kan binden.

Voor het overige gaan het artikel in het Mei-nummer en het ingezonden stuk vrijwel langs elkaar heen. Wij hebben getracht een objectief beeld van de feiten te geven en een weg te vinden waarbij, zoo mogelijk, onder alle omstandigheden het bestaan van onze Orde in Nederland als middel tot innerlijke ontplooiïng gewaarborgd bleef. Br∴ Hagelen ziet in de eerste plaats het uitleven onzer beginselen, dus van de idealen die in den loop der tijden aan de Vrijmetselarij verbonden zijn, en hij meent dat het internationalisme daarvoor onmisbaar is.

Dat dit laatste onder een nationaal-socialistisch regiem wel niet mogelijk zal zijn schreven wij zelf reeds. Meent men dus dat de Vrijmetselarij hiermede staat of valt, dan behoeven wij niet te zoeken

naar wegen om ons bestaan te verzekeren bij mogelijkheden die zich, theoretisch althans, kunnen voordoen.

Ook van andere zijde werd het verwijt gemaakt, dat met een eventueel opgeven van het internationale verband "bij voorbaat een beginsel prijsgegeven werd, dat toch zeker in den aanvang van waarde werd beschouwd".

Deze Br.·. staat dus blijkbaar op het standpunt dat wij ter wille van ons voortbestaan geen afstand zouden mogen doen van enkele tot nu toe door ons gepropageerde idealen. M. a. w. (want dat zou het onvermijdelijke gevolg zijn) hij wil liever het bestaan der Orde opofferen, dan iets prijsgeven van wat thans van waarde wordt beschouwd. Het is een standpunt dat veel aantrekkelijks heeft; het tragische van een roemrijken ondergang spreekt vooral tot heldenfiguren (ook in geestelijken zin) waaraan onze tijd helaas zoo arm is. Maar kunnen wij het voor het nageslacht verantwoorden door zoo hetgeen ons is overgeleverd in zijn geheel op te offeren? Het is een vraag, die ieder voor zichzelf moet uitmaken.

Een tweede punt, waar dezelfde Br.·. over valt, is de beschouwing over den klassenstrijd. Hij meent uitdrukkelijk te moeten constateeren, dat de klassenstrijd een *verschijnsel* is, hetgeen wij ten volle erkennen. Wij hebben zelfs in ons artikel er op gewezen, hoe er een historische opeenvolging van verschijnselen was: liberalisme, marxisme (met klassenstrijd), fascisme, al hebben wij daarbij het woord verschijnsel niet uitdrukkelijk genoemd. Dit zijn echter alle verschijnselen, evenals het daaraan voorafgaande gildewezen en leenstelsel. Een tweede punt is echter hoe men zich tegenover deze verschijnselen stelt. Ziet men in het liberalisme een middel om tot het liberale einddoel, den utiliteitsstaat, te geraken, dan zal men de liberale methoden toepassen; ziet men in den klassenstrijd het middel om tot het marxistische eindoel, den socialistischen staat, te geraken, dan zal men den klassenstrijd aanvaarden en bevorderen. Wij moeten dus degelijk onderscheiden het verschijnsel en de houding tegenover het verschijnsel.

Wij zouden te ver op de economisch-politieke vraagstukken ingaan, indien wij hierop doorgingen; dit ligt trouwens geheel buiten het bestek van ons bulletin. Echter wilden wij een ons gemaakt verwijt niet onvermeld laten.

Ten slotte willen wij nog even terugkomen op het schrijven van Br.·. Hagelen, waar deze ten opzichte van de vrijheid het fascisme, het nationaal-socialisme en het bolsjewisme op een lijn stelt.

Ten opzichte van de Vrijmetselarij lijkt ons dit althans niet juist. Dat zij in Rusland niet bestaan kan zal niemand ontkennen. Dat zij in Italie onderdrukt is, is evenzeer iets vaststaands, maar daarnaast bestaat het feit, dat Italianen van sommige buitenlandsche Orden (zooals het G.·. O.·. van Engeland) lid mogen zijn. In Duitschland hebben de Loges zich zelf ontbonden, maar een aantal maçonnieke tijdschriften verschijnt nog geregeld, blijkbaar zonder de minste belemmering. Generaliseeren lijkt ons ten deze dan ook geheel onjuist en zeker zullen wij den loop der gebeurtenissen moeten afwachten, alvorens een juist oordeel te kunnen vellen. En met dat oordeel kunnen wij ons voordeel doen bij mogelijke gebeurtenissen.

F. E. F.

DE MADONNA IN DE KUNST EN DE MARIASYMBOLIEK.

(*Vervolg van blz. 80*).

Een ander op den voorgrond tredend Madonnatype ontmoeten wij bij het intreden van de gothiek, een type, dat men noemen kan de gothische Madonna. Het best vinden wij deze Madonna weergegeven in het beroemde beeldhouwwerk in Porte Dorée in de kathedraal in Amiens, omstreeks het jaar 1280. Dat is het type dat Ruskin destijds in zoo sterke overdrijving genoemd heeft: "de kamerjuffrouw uit Picardië", hiermede bedoelende die in het voorafgaande besproken tendenz van verwereldlijking in de uitbeelding. Zij heeft hier dus meer de rol gespeeld van kinderjuffrouw dan van Moeder Gods ... als gezegd, erg overdreven, maar toch met eenigen grond. Het hoogkerkelijke representatiebeeld is een familie-idylle geworden. Juist dit is 't wat zoo speciaal teekenend is voor de gothische Madonna. De koningin van de Hemelen is in de kunst weer een vrouw geworden, gelijk de vrouwen der aarde, zij is niet alleen opgestaan van haar troon, maar zij is tevens naar beneden gegaan tot de menschen.

Tegen het eind van de Middeleeuwen wordt de Madonna innerlijker dan ooit te voren. De Mariabeelden van dezen tijd herinneren niet alleen in hun lyrische gevoelsuitdrukking aan een poëtische dweperij, maar zelfs aan een van teedere droomen vervulde romantiek. In de kunstgeschiedenis wordt dit type daarom ook vaak genoemd: "de romantische Madonna", en van schilders die de Madonna

het best in deze gestalte hebben geschilderd kunnen wij noemen: Fra Angelico, Stephan Lockner, en de alom bekende Albrecht Dürer, overigens de meeste duitsche en vlaamsche schilders.

Zoo als valt op te merken, kènmerkt de ontwikkeling van het Madonnabeeld gedurende de Middeleeuwen een zekere eenheid en consequentie, berustende op de kracht der traditie, die weer een menschelijken steun vindt in de autoriteit van de kerk. Maar bij het begin van den nieuweren tijd, dien men rekenen kan te beginnen bij het ontstaan van de romantische Madonna in de 14de eeuw, verandert het Mariabeeld wezenlijk van karakter. De nieuwere tijd wordt gekenmerkt door de vrijmaking van het individu uit den dwang der autoriteit, of met andere woorden gezegd uit het typische. Wij vinden nu een veelheid van stijlen, ten gevolge van nieuwe scholen en de vrijere persoonlijke opvatting van de verschillende meesters, en dan wordt het thema zóó rijk, de variatie zôô groot en de richtingen zóó gecompliceerd, dat een gedetailleerd overzicht haast niet meer mogelijk is. In groote lijnen echter kan men vier hoofdgroepen onderscheiden, welke ieder voor zich, hun speciale kenmerken vertoonen. Van deze vier hoofdgroepen kunnen wij het eerst behandelen de "Germaansche Madonna" van de 14de eeuw, waar de romantische dweperij van de gothiek nog steeds blijft voortbestaan en speciaal in Nederland. Maar de aristocratische, prinsesselijke waardigheid is hier plotseling verandert in een rijpere burgerlijkheid. Maria is een streng opgevoede vrouw geworden, die geen eigene wil heeft mogen hebben maar die duidelijk getuigt van het christelijk gebod: "Femina taceat in ecclecia" — de vrouw zwijge in de gemeente. Jan van Eyck geeft ons bijvoorbeeld in "de Madonna van de Kansler Rollin", een typische representant van de Madonna van dien tijd in Nederland.

Ongeveer in dezen zelfden tijd onderging de Madonna een zekere verandering ook ten zuiden van de Alpen. Hier hebben wij de tweede hoofdgroep van het Madonnaschilderen in den nieuweren tijd, de Italiaansche Madonna van de 14de eeuw. Van haar kan men zeggen dat ook zij den burgerlijken trek van de Germaansche Madonna gekregen heeft, maar tevens treedt hier een nieuwe en verlossende invloed op, een streven naar gratie en bewegingsvrijheid. Het is de opvlammende inspiratie op kunstgebied die het nieuwe realisme in Italië te voorschijn roept, in welke schoonheidszoekers als Leonardo da Vinci en Sandro Botticelli haar de natuurlijke vrijheid geven, die het komen van een nieuwe periode verkondigen.

Deze nieuwe periode geeft ons de derde hoofdgroep, de Maria van de Hoogrenaissance. De Hoogrenaissance beteekent een terugkeer van het intieme in genré-stijl tot het monumentale, van het alledaagsche tot het heroïke. Maria is nu niet meer een moeder met haar kind, maar meer dan ooit *De* Moeder met *Het* Kind. Zij is weer de Koningin des Hemels geworden, opgeheven boven tijd en ruimte, maar heeft evenmin als de godinnen der Antieken iets van haar menschelijke natuur verloren. Zij is het vrouwenideaal, waarvan het volmaakte type ons gegeven is door Rafael, voor alles in zijn Sixtijnsche Madonna en van Tizian, Correggio, Tintorello, Veronese en vele andere van de uitmuntende meesters van dien tijd. Zij hebben den band hernieuwd met de Antieken, de grieksche cultuurera, maar tevens baanden zij door hun heldere en eigen opvatting een weg voor de toekomst.

Nog één hoofdstuk omvat de kunstgeschiedenis van het Madonnabeeld, de laatste, voordat de Maagd Maria in gelijkheid met religieuse motieven in het algemeen geen grootere rol meer in de kunst speelt. De grootste schilders van dezen tijd, de Baroktijd, zijn Rubens en Murillo, en zij schilderden hun eigen tijdgeest in hunne Madonnas. Een tijd die van goed eten en drinken hield. De zinlijke volheid van Rubens' schilderen leende zich prachtig voor de "begeisterung" die het Katolicisme ten dien tijde noodig had, en Murillos Andalusische Maria is de "hemelsche minnares" geworden, die zich ten volle geeft, in overeenstemming met het overdreven fanatisch geloof van dien tijd.

Ten slotte als een waardige afsluiting kunnen wij nog in herinnering brengen de evangelische Madonna van Rembrandt, die ons tegemoetkomt als een verfrisschende tegenstelling tot het overmatige pathos in de Barok. Zij is niet boven in de wolken geweest, zooals de vroegere Marias in de Middeleeuwen, zij heeft ook niet die trekken van de aristokratische Madonnas uit de 14de eeuw, maar zij heeft de deugd uit de renaissance bewaard, en zich een voordeel verschaft ten gunste van haar medezusters uit den Baroktijd, in de innerlijkheid, de ware kunst, die haar omgeeft in het lichtschemer van de eenvoudige huiselijke sfeer. Zij kondigt opnieuw een tijd aan, dat de menschen in haar probeeren te ontdekken het symbool van Liefde, de opofferende moederliefde, waartoe zij voorbestemd is. Maar of men in het algemeen met dit symbool zich inderdaad vertrouwd zal maken, en Maria haar missie zal vervullen ligt nog in de toekomst.

Hiermede heb ik het eerste gedeelte van mijn beschouwing geëindigd en ga ik over tot het tweede gedeelte, de Moedersymboliek.

Maria is zooals gezegd het symbool van de opofferende moederliefde. Wij zien haar ook als de moedermaagd houdende het Jezuskindeke in haar armen. Zij geeft haar liefde aan haar kind, dat op zal groeien tot het type van den volmaakten mensch Jezus, en die esoterisch gezien zich transformeeren zal in den Christus, symboliseerende de alliefde, het altruisme. Zoo zien wij dat al in den schoot van de nog aardsche moederliefde de kiem is gelegd voor de Goddelijke alliefde.

Uit een ander oogpunt gezien kunnen wij in Maria speciaal het moederlijke op den voorgrond stellen. Maria kan symboliseeren de kerk als de moeder, die haar liefde besteedt aan haar kinderen; hier gepersonifieerd in het eene kind. Zij kan beschouwd worden als de oermoeder, de moeder-aarde. Het latijnsche woord voor moeder "Mater" houdt verband met het woord "Materia", d.w.z. materie, stof. "Prima Materia", dus de oerstof, de grondslag van alles wat voortgebracht is. De moeder, het voortbrengende, het vrouwelijke in tegenstelling tot den vader, het scheppende, het mannelijke.

Wij vinden ook dat de Maria-gedachte en Maria-symboliek veel ouder is dan het kerkelijke Maria-begrip. In alle oude godsdiensten komen wij het moeder-symbool tegen. Zij was de moeder der Goden, koningin der aarde en koningin der vruchtbaarheid. De Maya, de schijn in de Bramaansche godsdienst wordt later in het Boeddhisme de Maya, de Moeder van Boeddha. In Egypte hebben wij Isis als de Moeder van Horus, een nog ouderen naam voor Isis is Moet, en in Griekenland Minerva, de moeder van goddelijke wijsheid. In haar lager aspect symboliseert Maria het physieke en lager astrale; men denke aan de moeder-aarde en Maya de stof van begoocheling. In haar hooger aspect het hooger astrale en zelfs het mentale; de moeder Gods in de verschillende religies. In het algemeen staat de Mariasymboliek in verband met het astrale, met het water. Het woord Maria is ook verwant met het latijnsche woord "Mare", dat "zee" beteekent, men vergelijke ook het hebreeuwsche mâyim.

In de naamreeks: Mâya, Moet, Minerva, Miriam, Maria vinden wij dat zij allen met de letter "M" beginnen. De oude mystieke beteekenis van de letter "M" stond in verband met het water, het astrale. Zij diende tot voorstelling van het water in zijn oorsprong, de Groote Diepte. Zij is in alle oostersche en westersche talen eene

mystieke letter en staat als eene glyphe (hieroglyphe) voor de golven, aldus: /\/\/\. De letter "W" het omgekeerde teeken van "M", die ook den golfvorm draagt is weer de beginletter van het woord Water; Duisch Wasser, Engelsch Water etc. (Zweedsch Vatten, Noorsch Vadn, Finsch Vesi).

In de Arische esoteriek, evenals in de Semitische heeft de letter "M" altijd de Wateren voorgesteld. In het Sanskriet bijvoorbeeld beteekent Makara, het tiende teeken van den Dierenriem, een krokodil of veeleer een watermonster dat altijd met water in verband stond. En in de tegenwoordige benaming van den Zodiak draagt het elfde sterrenbeeld de Waterman, Aquarius als symbool een teeken dat op een dubbele rij golven lijkt, aldus: ♒.

En om nog een voorbeeld van deze theorie te noemen zoo vinden wij dat Mozes, gevonden in het water van den Nijl, ook dezen symbolischen medeklinker in zijn naam heeft; zooals het in den Bijbel staat: "En Pharao's dochter noemde zijnen naam Mozes, en en zeide: want ik heb hem uit het water getogen.

Het Larijnsche woord Mare. begint juist met een "M", zoo ook het Duitsche woord "Das Meer, waarmede het Hollandsche woord "het meer" in verband staat, het Finsche woord Meri, het Fransche woord la mer, welke alle "de zee beteekenen. In het Fransche "la mer", "de zee" en "la mère", "de moeder" vinden wij een eigenaardigen teruggang van de oorspronkelijke gelijkenis tusschen deze twee begrippen. Vergelijke Mater, Maria, Mare.

De Zoölogen en groote onderzoekers van de natuur zijn het er ook overeens dat het eerste leven op onze aarde in het water ontstaan is. Het water was dus de baarmoeder. In het water ontstond het eerste protoplasma. Uit de amfibien hebben zich de landdieren ontwikkeld. En in het groeiproces van vele dieren vinden wij nog in het klein de lange ontwikkelingsgang terug. Men denke bijvoorbeeld aan de kikvorsch, die in zijn eerste stadium van kikkerrit tot bullekopje nog een amfibie is om later een dier te worden, dat met longen ademt. Duizenden soorten van libellen en insekten brengen het eerste gedeelte van hun leven als larven in het water door. Hier zien wij dus weer in de natuur het verband tusschen "Mater" en "Mare". Het water als de oermoeder.

Toen ik het tiende en elfde teeken van den Dierenriem noemde in verband met het water en het astrale kwam ik al op het gebied van cosmische symboliek. De Mariasymboliek als zoodanig is in de astrologie ook niet misdeeld. In de cosmische symboliek vinden wij

Maria, het vrouwelijke principe zelfs tot drie keer terug. Wij vinden haar verzinnebeeld in de Maan, in de planeet Venus en in het sterreteeken Virgo, de Maagd.

Het astraal gebied heeft tot grondprincipe het element water gesymboliseerd door Venus en de Maan. Water is het vrouwelijke beginsel. De Godin Venus-Aphrodite is evenzeer de verpersoonlijkte zee en de moeder van den Liefdegod, (de voortbrengster van alle goden), als de Christelijke Maagd Maria Mare, de zee, de moeder van den Westerschen God van liefde, genade en barmhartigheid is.

In de astrologie komen wij drie stadia van liefde tegen. De Maan representeert het laagste stadium, de nog in zekeren zin dierlijke, begeerende liedfe. De Maan is immers het symbool van vruchtbaarheid. Van de planeten is het echter Venus, die het meest treffende symbool van de liefde is. Venus symboliseert de liefde in het algemeen; ook meer verhevene liefde, de goede opofferende liefde in den mensch, zoodoende juist ook de moederliefde. Uranus tenslotte symboliseert de alliefde, de liefde van Christus. Een sleutelwoord voor deze drie planeten uit astrologisch oogpunt gezien is voor de Maan bevruchting, voor Venus liefde en voor Uranus altruisme.

Venus en de Maan hebben veel overeenkomst in hun beteekenis van het vrouwelijke in de symbologie. De vier phasen van de maan, welke wij met ons bloote oog kunnen waarnemen, namelijk: nieuwe naam, eerste kwartier, volle maan, laatste kwartier, het veranderlijke vrouwelijke, kunnen wij in Venus ook ontdekken. Hier echter moeten wij een sterrekijker tot hulp nemen. De moedermaagd godinnen worden gesymboliseerd door Venus en de Maan. De Zon (de vader), de Maan (de moeder) en Mercurius (de zoon) vormden de oudste drieëenheid der Egyptenaren, die hen in Osiris, Isis en Toth of Horus verpersoonlijkten.

Als wij de drie oorspronkelijke teekens in de astrologie nemen: het kruis — stof, den cirkel — geest en de sikkel — ziel, waaruit alle de overige teekens van de planeten zijn opgebouwd, vinden wij dat het kruis, de stof, het gewone lichaam aangeeft; de cirkel, de zon — geest, de goddelijke vonk verzinnebeeldt en de halve cirkel of de sikkel, de maan, de ziel, den schakel tusschen het physieke en het goddelijke symboliseert. De Maan is voor alles het astraal lichaam.

De zon, de stralende, gevende, het positieve, mannelijke is de Koning der Hemelen; de maan, de ontvangende en weerkaatsende, het negatieve, vrouwelijke is de Koningin der Hemelen. Maria de

reine, aardsche vrouw, de moeder van Jezus, die tot Christus groeit, transformeert ook in esoterischen zin en wordt na haar aardschen dood en haar hemelvaart de Koningin der Hemelen. Daarom vinden wij haar alrijd in de kerkelijke kunst en katholieke symboliek, gekleed met een blauwen mantel, vaak zelfs met sterren bestrooid. Zij is immers de koningin met de Kroon op haar hoofd en draagt den donkerblauwen nachtelijken sterrenhemel als haar mantel. In de occulte kleurensymboliek is de blauwe kleur het zinnebeeld voor het astrale gebied of het aurische omhulsel in de natuur en den mensch. In de Roomsch- en Griekschkatholieke kerken wordt Maria ook dikwijls afgebeeld staande op een maansikkel. Ofschoon Maria in haar hoedanigheid als moeder, de maan, als Koningin der Hemelen de volle maan symboliseert, kunnen wij deze kerkelijke Maria-uitbeelding met de maansikkel onder haar voeten zoo opvatten, dat zij, het hooger astrale, die tot Moeder Gods verheven is, het lager astrale beheerscht. Zij is volkomen rein geworden en vrij van begeerte en staat dus boven de halve maan.

Ten slotte vinden wij Maria terug in den Dierenriem, als het zesde teeken Virgo, de Maagd. De geboorte van Jezus uit eene moeder-maagd staat ook in de sterren geschreven. In den tijd toen Christus geboren werd stond de zon in het teeken Virgo; in oppositie was dus het teeken Pisces, waarin de volle maan zich bevond. Het maanaspect geeft verandering aan en de maan symboliseert vermenigvuldiging. De zon, het scheppende element, is ook het symbool van leven. Daarbij komt dat toen het teeken Aries, de Ram rijzende was. En Jezus wordt juist in het bijzonder "het Lam Gods" genoemd. Als geboorte-teeken of als het teeken waarin de zon stond, wordt Virgo symbolisch verbonden met Bethlehem of Beitlachm, wat beteekent het Huis van het Brood; want Virgo is hier niemand anders dan Ceres, de godin van den graanoogst. en wordt bij de Egyptenaren verbonden met Isis, evenals het teeken Leo met Osiris, den Zonnegod, en Aries met Horus. Deze Horus is de zoon, beheerscht door Mars of Vulcanus, den Romeinschen god van het vuur en het ijzer. Astrologisch wordt Mars verbonden met het teeken Aries, en de Zon met het teeken Leo.

Nu begrijpen wij ook beter den zin van de Apocalypse of Openbaring van Johannes waar in het 12e hoofdstuk, vers 1 geschreven staat: "En daar werd een groot teeken gezien in den hemel, eene vrouw bekleed met de zon, en de maan was onder hare voeten, en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren", en verder in vers 5:

„En zij baarde een mannelijken zoon, die alle heidenen zoude hoeden met een ijzeren roede, en haar kind werd weggerukt tot God en zijnen troon".

De vrouw bekleed met de Zon, wil zeggen, dat de zon midden in het teeken Virgo stond. Om "bekleed" te zijn met de zonnestralen moet het hemellichaam precies midden in het teeken staan en het noch juist binnentreden, noch het juist verlaten. De "Maan onder hare voeten", beteekent de volle Maan, wanneer de maanschijf in het tegenovergestelde punt van den Dierenrinm stond, namelijk in het midden van Pisces. "Een ijzeren roede" geeft aan dat het Kind geboren was onder de planeet Mars, wat beteekent bij rijzen van het teeken dat als de heerscher van die planeet wordt beschreven, dus hier Aries, de Ram. Bijgevoegd mag nog worden dat in de astrologie de teekenen Leo en Aries, de Leeuw en de Ram, het element vuur weergeven en de respectieve lichaamsdeelen hart en hoofd. Het vuur of de goddelijke Geest van den Vader en den Zoon. Virgo de Maagd geeft het element aarde weer en als lichaamsdeel de ingewanden onder anderen de baarmoeder. Pisces, de Visschen, waarin de volle maan toen stond, geeft het element water weer, het astrale, en als lichaamsdeel de voeten. Hierdoor hebben wij tegelijk een tweede verklaring gekregen van het feit dat de Maagd Maria afgebeeld wordt staande op een maansikkel; met de maan "onder hare voeten".

Tusschen het moederlijke in Eva en het moederlijke in Maria kunnen wij ook paralellen trekken. Maria kunnen wij beschouwen als een reïncarnatie van Eva. Zij moet het werk van Eva volbrengen. Eva gaf Adam een granaatappel, een vrucht vol zaden. Dat is o. a. het symbool van vruchtbaarheid, en de veelheid van mogelijkheden, maar hier op lager astraal gebied en in de physieke wereld. In Eva sluit zich de belofte van vermenigvuldiging. Het geslacht van Adam zal de aarde bevolken.

Maria is boven het physieke en lager astrale uitgeworsteld; Eva is er nog in gevangen. Maria wordt ook afgebeeld met een appel in haar hand, die zij aan het Jezuskindeke reikt. Een appel dwars doorgesneden vertoont den vijfhoek en vijfpuntster. Het Pentagram is o. a. het symbool van innerlijk Leven en van den volmaakten mensch. Eva is het moederlijke verzinnebeeldt door een vrucht van vermenigvuldiging. Maria is het moederlijke in zijn hoogste aspect, gesymboliseerd door een vrucht van hoogere schepping. Maria is de voltooide Eva.

In de Evangeliën van Matthëus en Lucas is Maria de vrouw van Jozef, den timmerman, of de architect, de verstandsbouwer. Jozef is het hoog ontwikkelde menschelijke verstand, dat dienen wil; Maria is het hoogstontwikkelde astrale, het volkomen reingewordene begeerte-lichaam, de Jonkvrouw. Maria wordt meestal zeer jong voorgesteld; misschien omdat het reine verlangen zeer laat geboren wordt. Jozef daarentegen wordt oud geteekend, omdat het verstand al zoo heel lang geworsteld heeft om tot een hoogere houding te komen. De staf van Jozef, die bloeien moet, is ook symbool van het verstand, dat zich voor het Hoogere gaat openen. Het lelie-motief is weer nauw verbonden met Maria als symbool van de volkomen reinheid. Ook de waterlelie staat in verband met de Mariasymboliek. In Lucas 1 lezen wij: "En de Engel Gabriël werd van God gezonden tot eene maagd, die ondertrouwd was met eenen man wiens naam was Jozef, uit den huize Davids; en de naam der maagd was Maria. En de Engel tot haar ingekomen zijnde, zeide: Wees gegroet, gij begenadigde; de Heere zij met U, gij gezegende onder vrouwen". In de kerkelijke kunst, waar de verschijning van den Aartsengel Gabriël aan de Maagd Maria wordt uitgebeeld, draagt de engel een waterlelie in zijn hand. De waterlelie is synoniem met het Lotus-embleem, de fluoriseerende, lichtende lotusbloem, en doet ons denken aan de voortbrengende kracht der Natuur door de werkzaamheid van Vuur en Water, de vereeniging van geest en stof.

In de stamboom van David tot Jozef vinden wij het groeiproces van het lager verstand aangeduid. Het hooger Denken gesymboliseerd door Jezus wordt werkzaam in het huis van het lager Denken, in het huis van David-Jozef. Het hooger Verlangen, Maria ontvangt de inwerking van den Heiligen Geest zonder tusschenkomst van het lager verstand, maar toch staan het hooger Verlangen, Maria en het gevorderde Verstand. Jozef met elkaar in huwelijksrelatie. Het hoogere, scheppende Denken wordt geboren in het gereinigde begeerte-verstand; zooals de Katholieke kerk in haar mysterie-formule het uitlegt: "door de onbevlekte ontvangenis".

Merkwaardig zijn ook de voorstellingen in de religieuse kunst, waar de houding van Maria zoodanig is, dat zij blijkbaar ontvangt in het hart, in het terrein van Leo-Virgo en niet in dat van Scorpio.

Historisch kunnen wij ons Maria moeilijk anders voorstellen dan als een aardsche vrouw van groote reinheid, maar innerlijk, esoterisch genomen moet zij worden het reine verlangen, het reine gevoels-

lichaam, de Jonkvrouw, de Moedermaagd, vrij van wereldsche begeerten, het hooger astrale de Koningin der Hemelen.

Ook in de Maçonnerie vinden wij het motief: de moeder met het kind op haar schoot terug. De Loge, de Orde, de Maçonnerie als zoodanig wordt gesymboliseerd door de moeder, en wij allen, of leerling of gezel of meester kunnen ons in de plaats denken van het kind.

De orde der Vrijmetselarij weet steeds hare lessen zoodanig te regelen, dat zij overeenstemmen met den graad van ontwikkeling, waartoe hare ingewijden zijn opgeklommen. De gevaarlijke dwalingen, die het gevolg zijn kunnen van de verspreiding eener slecht begrepen waarheid, worden hierdoor vermeden, dank zij de zorgen, om slechts denkbeelden te verspreiden, die van algemeen nut zijn. De waarheden, die nog niet rijp zijn, om aan het licht te worden gebracht, kent zij wel, maar verbergt ze in de duisternis der mysterie. Zij moeten verborgen blijven, niet alleen voor de profanen, maar ook voor de vrijmetselaren zelf, zoolang zij nog niet in staat zijn, de esoterische beteekenis van hunne gebruiken en hunne symbolen op te sporen.

De Maçonnerie hoe verheven zij ook moge zijn, doet zich vaak klein en nietig voor, om begrepen te worden en gelijkt in dat opzicht op eene moeder, die zich neerbuigt, om tot haar kind te spreken. Maar wacht slechts tot het kind grooter wordt en gij zult zien, dat hare inwijdster zich ook langzamerhand opricht. En die inwijdster, wie is dat anders dan de moederloge, en in de Madonna met haar kind hebben wij een sprekend symbool ervoor gevonden.

O. E. GRANLÜND.

ARBEIDSTAFEL.

A.·. L.·. No. 92 "Pythagoras" O.·. Rotterdam, Rauwenhoffstraat 55a
Maandag 26 Juni 20.15 u. in forma 1°. Viering St.·. Jansfeest, tevens sluiting van het werkjaar.

A.·. L.·. No. 701 "Georges Martin III" O.·. Haarlem, Lange Veerstr. 16.
Woensdag 20 Sept. 20.— u. M.·. M.·. Voorhof-vergadering.
„ 27 „ 20.— u. in forma 1°. Install.·. Off.·.

A.·. L.·. No. 801 "Eenheid" O.·. Amsterdam, Keizersgracht 133.
Donderdag 14 Sept. 20.15 u. in forma 1°. Install.·. Off.·. Off.·.
„ 28 „ 20.15 u. 1° Bouwst. br.·. Verhegge over "Joodsche ritualen". 1e gedeelte.
„ 12 Oct. 20.15 u. 1° Herdenking en Bouwst. br.·. Verhegge, 2e ged
„ 26 „ 20.15 u. Bev.·.
„ 2 Nov. 20.— u. M.·. M.·. Verg.
